

# Nei, ulven er da ikke farlig!

AV  
EGIL ULATEIG

Det blir hevdet at ulven ikke har krevd noe menneskeoffer i Norge; ikke i dette hundreåret. Og bokstavelig talt er det muligens riktig. Men hva skjedde med Ole Jakob Sørensen? Denne underlige historien er bare litt over ti år gammel, men den postmoderne hukommelse rekker knapt fra Dagsrevyen til Kveldsnytt, så det kan kanskje være nyttig å minne om den, ikke minst i denne ulvetid.

Hvem er Ole Jakob Sørensen? På 1980-tallet var han en anerkjent rovdryfforsker, ansatt ved rovdryfforskningens aller helligste i Norge, Norsk Institutt for naturforskning (NINA). Men plutselig var han ikke ansatt der lenger. Underslo han penger, torturerte han fredet rovvilt, slo han ned sjefen sin?

Nei, Ole Jakob Sørensen gjorde noe mye verre. Han var i ferd med å utgi et hefte i en såkalt rovviltserie som Direktoratet for naturforvaltning (DN) sto bak. Det hadde tittelen «Ulvers næringssøk og mennesket», og var basert på forskningen til russiske rovdryfforskere. Konklusjonen var dessverre den at ulv kan drepe mennesker, og i noen distrikter i Russland hadde den ved visse høve drept ganske mange. Og dermed eksploderte det som noen (også innenfor DN) kaller pandamafiaen, med Foreningen Våre Rovdyr og Naturvernforbundet i spissen, godt hjulpet av sine medspillere innen forskning og forvaltning, ikke minst Miljøverndepartementets grå eminense gjennom mange år, Jan Abrahamsen.

Angrepet kom over en bred front, og som sedvanlig med velvillig og fet mediedekning. Det ble, med en nærmest kolonial nedlatenhet overfor russere, slått kategorisk fast at dette ikke var forskning, og da den internasjonalt kjente rovdryfforskeren Ivar Myrnerud forsøkte å ta sine russiske kolleger i forsvaret, ble han så å si stemplet som landsforræder.

Kravet var ganske enkelt at heftet måtte innrømmes. Det norske folk måtte ikke villes på denne uansvarlige måten. Til å begynne med forsto åpenbart verken Sørensen eller DNs daværende direktør, Helge O. Wikan, hvilken utrolig makt denne uoffisielle alliansen satt inne med, og tok stormen lett, å dømme etter avisintervjuene. Noen måneder senere hadde ingen av de to navneskiltet sitt på noen dør i Tungasletta nummer 2; heftet fikk samme skjebne som Jens Bjørneboes «Uten en tråd»; det ble innbrakt.

Dermed var det todelt målet for angrepet oppnådd: fjerne ubehagelig kunnskap fra allmennheten, og statuere et kraftig eksempel på hva som kan skje med dem som ikke underkaster seg «the political correctness» i rovdryffkonflikten. Jeg tror at denne groteske saken ligger som en usynlig klam hånd over deler av debatten, eller mangelen på debatt om dette nær sagt livsviktige emnet når vi nå dessverre er i ferd med å gå inn i en ny ulvetid i Norge.

Det norske folk skal ikke uroes. Når en redd mor i Rakkestad eller en skremt jeger i Trysil forteller om truende, nærgående ulver, fryser alle våre wabakker overbærende og belærer oss nedlatende om hvor lenge siden det er at ulv tok liv i Norge – og kanskje er det bare myter og folkelig oppspinn alt sammen. Slik som i Russland. Selv var jeg for en tid siden så ubetenksom at jeg rotet meg inn i en liten debatt om ulven som menneskedreper med den selvbestaltede biolog Viggo Ree, og ble kraftig æreskjelt av ham selv og hans følgesvenner fordi jeg hevdet at man kunne finne bevis på at mennesker var drept av ulv i gamle kirkebøker i Norge og andre nordiske land. Da kjente jeg blant annet godt til den unge piken som er innført i kirkeboken for Sørørum i desember år 1800 som «dræbt af en graabrun ulv.» Jeg forventer ingen unnskyldning.

Siden da har jeg samlet opplysninger om ulvens angrep på mennesker rundt om i verden. Resultatet er et helt annet enn det rovdryffanatikerne og majoriteten av rovdryffforskere, her og i utlandet, vil ha oss til

å tro. En fersk bok som heter «Ulv i Norge» av John Unsgård og Nils Petter Vigerstøl underslår ikke dette faktum, selv om forfatterne – husker de også Sørensens skjebne? – gjør mye for å ufarliggjøre ulven. De nevner, for eksempel, den groteske barnmassakren i den indiske delstaten Uttarakhand i 1996, som krevde minst 32 dødsofre. Det ble til slutt fastslått at ulven hadde ansvaret. Men forfatterne nevner ikke en meget interessant kjensgjerning som i vår ble avslørt i en National Geographic-dokumentarfilm på TV2: Da Indias fremste ulvforsker, Y. V. Jhala, ble tilkalt for å oppklare mysteriet, slo han med en gang fast at dette umulig kunne dreie seg om ulv. Senere i filmen måtte han bryte sammen og tilstå. Er det noen som nikker gjenkjennende?

Jeg er selvsagt enig i at man ikke kan ta alle ulv historier for god fisk; det skal man for øvrig heller ikke gjøre med rovdryfforskernes såkalte forskningsresultater, for ikke å snakke om Viggo Rees «faction». Men både historikere og arkeologer har lenge visst at bak myter og gamle overleveringer ligger svært ofte konkrete sannheter. Det er imidlertid noe langt mer håndfast enn myter jeg sikter til.

De fleste ulvforskere vedgår selvsagt at ulv har drept mennesker. Men det er et underlig fellestrekk hos dem at nettopp den ulvtypen de forsker på sjelden eller aldri har noe menneskeliv på samvittigheten. Kanskje kan den mongolske eller kasakhstanske ulven være troendes til det – men den skandinaviske? Bare skremmelsespropaganda fra rovdryffhatere og sauebønder. Sannheten er selvsagt en helt annen. Den finske ulven, som vel ikke kan være så ulik sine nordiske artsfrender, har skapt panikk helt inn i vår tid. Bare i løpet av de 10 første månedene av 1880 drepte ulver sju finske barn, og de neste 13 månedene krevde 17 nye ofre. Den store dikteren Zacharias Topelius skrev en artikkel i Hufvudstadsbladet under overskriften: «Skydd för Finlands barn!» Ukebladet «Seura» kunne så sent som rundt 1980 bringe intervju med en kvinne som hadde

mistet halve ansiktet som barn etter å ha blitt angrepet av en ulv. I en finsk kommune i Østerbotten er flere mennesker innført i kirkebøkene som drept av ulv.

Like god og snill skal den amerikanske ulven være, ifølge ulvforskerne. Men indianerne i den nordlige del av USA og i Canada har mange historier om ulveangrep mot mennesker, og så sent som den 20. april i 1996 kunne den kanadiske avisen «The Kingston Whig Standard» fortelle om 24 år gamle Tricia Wyman som ble drept av en flokk ulver inne i en 60 mål stor villdyrspark.

Rødhette og ulven er et eventyr, men som andre eventyr er det bygd på en fellesmenneskelig, sann erfaring. Å fastslå at ulven er en potensiell menneskedreper er ikke det tyngste argumentet mot å gjeninnføre ulv i Norge. Det er bare så ubegripelig uansvarlig å bagatellisere dette instinktet hos den høyt utviklede jegeren. Som Unsgård og Vigerstøl viser kan ulven innstille seg på å spise alt; det bør ikke overraske noen at den italienske utgaven fortærer spaghetti med tomatsaus, mens den spanske kan leve på mais. Så hender det at den spiser mennesker.

Jeg hører stadig forskere og naturforvaltere som sier at vi må uansett lære oss til å leve med ulven igjen. Sannheten er at vi aldri har måttet godta å leve med ulven; forfedrene våre godtok ikke ulven, de måtte bare lære seg til å overleve med den, så sant de ikke klarte å drepe den.

Men det norske folk vil likevel ha ulv, viser alle meningsmålinger; det vil ha jerv og gaupe og bjørn og ulv. Slike gallupresultater er meningsløse grunnlag for politiske vedtak. Det er mulig at folk i Los Angeles ville ha svart ja til bruk av atombomber for å avgjøre krigen i 1945; kanskje resultatet ville ha blitt et noe annet om man hadde spurt folk i Hiroshima, særlig om målingen ble foretatt etter 6. august det året. Kanskje er Ole Jakob Sørensen det eneste offer for ulven i Norge i dette århundre; vel, og så muligens Helge O. Wikan. Og snart er jo århundret over. Så begynner vel statistikken på null igjen.